

Nr 590

Av herr **Hector m. fl.**, om bistånd åt befrielseörelsen i Mozambique.

(Lika lydande med motion nr 466 i Första kammaren)

Den svenska regeringen har vid upprepade tillfällen kritiserat den portugisiska kolonialpolitiken i Afrika. Inte bara den svenska regeringen, utan praktiskt taget en enad världsupinion har fördömt den portugisiska regimens förtryckarpolitik och kolonialkrig i Angola och Mozambique.

De förtryckta befolkningsgrupperna i Portugals afrikanska kolonier försökte i det längsta påverka sina länders politiska utveckling genom fredliga metoder. Detta lyckades emellertid inte. Förtrycket blev än mer hänsynslöst. Den 4 februari 1961 övergick kampen i Angola till väpnat motstånd. Detsamma inträffade den 25 september 1964 i Mozambique.

Alltsedan dess pågår ett blodigt kolonialkrig i de portugisiska kolonierna. Portugal har tvingats hålla stora arméer i Afrika. Det torde i dagens läge röra sig om ca 100 000 modernt utrustade soldater i dessa två territorier.

Den portugisiska armén har genomfört våldsamma repressalier mot civilbefolkningen. Det beräknas att den portugisiska armén i Mozambique dödat mer än 20 000 civilpersoner och gjort ca 2 miljoner afrikaner hemlösa genom att bomba deras oskyddade hyddor. Vidare beräknas 100 000 mozambiqueaner ha flytt. De lever nu i exil i Tanzania, Zambia och Malawi. Några har t. o. m. tagit det drastiska steget att emigrera till de racistiska grannländerna Rhodesia och Sydafrika.

Det fattiga u-landet Portugals möjligheter att hålla dessa stora arméer i Afrika och föra dessa kolonialkrig är utan tvekan beroende av västmakternas militära och ekonomiska stöd genom NATO och EFTA. Befrielseörelsens president Eduardo Mondlane gästade socialistinternationalens kongress i Stockholm 1966, en kongress för vilken det svenska regeringspartiet var värd. Mondlane framhöll i det tal han aldrig fick framföra, men som senare publicerats:

Av de portugisiska vapen som tagits av FRELIMO:s frihetskämpar framgår, att en stor del kommer från västeuropeiska stater och USA. Vi tror att dessa vapen tillhandahållits genom NATO, där Portugal delar medlemskap med stater från vilka flera ledare inom socialistiska internationalen kommer. Vi anser det vara hyckleri att säga sig vara socialist och samtidigt vara allierad med en fascistisk och kolonial regim som den portugisiska.

Mondlane sammanfattade FRELIMO:s strävan i kampen mot Portugal i tre punkter:

- 1) Vi vill att Portugal skall diskutera frågan om vår självständighet

med oss. 2) Vi vill att Portugal skall dra tillbaka sina trupper från territoriet. 3) Vi önskar en regering vald och kontrollerad av folket i Mozambique.

FRELIMO hoppas på internationellt stöd. Man har arbetat på en isolering av Portugal och vädjar till alla nationer: att bryta de diplomatiska förbindelserna med Portugal; att utesluta Portugal ur internationella organisationer som NATO, FN, EFTA etc.; att ekonomiskt bojkotta Portugal och stoppa vapenleveranserna.

Genom medlemskapet i EFTA bidrar Sverige till att ekonomiskt stärka Portugal, som därigenom får möjlighet att föra dessa kolonialkrig. Med tanke på de fördömanden regeringen uttalat beträffande Portugals kolonialpolitik ter sig det orimligt att medlemskapet i EFTA inte utnyttjas för påtryckningar mot Portugal. Det vore också naturligare att regeringen inriktade sig på att stödja offren för denna brutala kolonialpolitik, vilka man säger sig hysa sympati för.

Självfallet arbetar den mozambiqueanska befrielse-rörelsen med stora svårigheter av praktisk och ekonomisk natur. Den har påtagit sig ett stort ansvar gentemot flyktingar och försöker bl. a. ge dem utbildning av olika slag. En utbildning som nästan undantagslöst förvägrats afrikanerna i Mozambique.

Sverige lämnar bidrag till Mozambique Institute, en skola för mozambiqueanska flyktingar, som lämnar elementär utbildning. Här skulle ett utökat svenskt stöd ge möjligheter för expansion av en skoltyp, som visat sig utomordentligt effektiv och ändamålsenlig.

Var och en förstår, att befrielse-rörelsens behov är oerhörda. Speciellt på en punkt borde omedelbar svensk hjälp kunna utgå. Befrielse-rörelsen har framställt detaljerade önskemål om medicinsk hjälp. En sådan hjälp skulle kunna utgöra början till ett omfattande och effektivt bistånd åt befrielse-rörelsen i Mozambique.

Med hänvisning till ovan anförda föreslås,

att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om effektiva påtryckningar och åtgärder mot Portugal inom FN, EFTA och andra internationella organisationer;

att riksdagen måtte anslå 500 000 kronor i ekonomiskt stöd till Mozambique Institute; samt

att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om förslag angående ekonomiskt och materiellt stöd åt befrielse-rörelsen i Mozambique.

Stockholm i januari 1967

Sven Hector (k) Gösta Andersson (k) Gustav Lorentzon (k)

Henning Nilsson (k) Axel Jansson (k)